СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ
Факултет „Производствен и търговски бизнес“
Катедра „Аграрна икономика“

МЕЖДУНАРОДНА
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО И РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

Свищов, 4 октомври 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 35 години от създаването на катедра „Аграрна икономика“ и е част от научните форуми, отбелязващи 83 годишнината на Стопанска академия „Д. А. Ценов” – Свищов

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2019

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Почетен председател:
Доц. д-р Иван Марчевски – Ректор на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов
Председател:
Доц. д-р Марина Николова – Ръководител катедра „Аграрна икономика“
Членове:
Доц. д-р Маруся Линкова
Доц. д-р Виолета Блажева
Доц. д-р Наталия Неделчева
Гл. ас. д-р Радка Ненова
Гл. ас. д-р Цветелина Кабакчиева
Гл. ас. д-р Илияна Кръстева
Ас. д-р Пламен Петров
Докторант Боряна Георгиева

МЕЖДУНАРОДЕН РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
Проф. д-р ик. н. Сергей Горлов (Русия)
Членове:
Проф. д-р ик. н. Сергей Охрименко (Молдова)
Проф. д-р ик. н. Антонина Ряховская (Русия)
Проф. д-р Маджди Осман (Египет)
Проф. д-р Нидал Шабан (Ирак)
Проф. д-р Dragan Petrovic (Сърбия)
Проф. д-р Sonja Jovanovic (Сърбия)
Доц. д-р Йоана Панагорец (Румъния)
Доц. д-р Марина Николова (България)
Доц. д-р Маруся Линкова (България)
Доц. д-р Bahodirjon Nosirov (Узбекистан)
Доц. д-р Ziyoydin Israilov (Узбекистан)

Научен секретар:
Доц. д-р Маруся Линкова
Технически секретар – Мария Чонова

Публикуваните материали са рецензирани. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете.

ISBN 978-954-23-1762-3

СЪДЪРЖАНИЕ

Доц. д-р Марина Николова, Доц. д-р Маруся Линкова
ТРИДЕСЕТ И ПЕТ ГОДИНИ КАТЕДРА
“АГРАРНА ИКОНОМИКА”.....7

Организация и управление на инвестициите и иновациите в агросектора

Профессор, доктор экономических наук Ряховская Антонина Николаевна
СЕЛЬСКОЕ ХОЗЯЙСТВО РОССИИ: ВОЗМОЖНОСТИ
ДЛЯ ОПЕРЕЖАЮЩЕГО РАЗВИТИЯ.....25

Doctor of Science, Professor Sergei Mihajlovic Gorlov, Gorshenin Alexander Yuryevich, Assistant professor, Syromyatnikov Denis Aleksandrovich
МЕТОДОЛОГИЯ АНАЛИЗА ПРОБЛЕМ УПРАВЛЕНИЯ
РАЗВИТИЕМ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА 40

Dr. Abduaziz Abduvasikov, Dr. Bahodirjon Nosirov
THE EVOLUTION OF AGRICULTURAL MARKETS
OF UZBEKISTAN 48

Доц. д-р Гена Велковска
ЕКОЛОГИЧНАТА ОЦЕНКА И ОЦЕНКАТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ
ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА В КОНТЕКСТА
НА СТРОИТЕЛСТВОТО ВЪРХУ ЗЕМЕДЕЛСКИ ТЕРИТОРИИ.....56

Доц. д-р Искра Маринова Пантелеева
НАУЧНА И ИНОВАЦИОННА ПОЛИТИКА – НЯКОИ
СЪЩНОСТНИ АСПЕКТИ.....63

Доц. д-р Виолета Блажева
КРИЗИТЕ В АГРАРНИЯ СЕКТОР 70

Гл. ас. д-р Радка Ненова
ПРИЛОЖЕНИЕ НА ИНОВАЦИИ В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО
ОТ ЧЕТВЪРТО ПОКОЛЕНИЕ 76

Гл. ас. д-р Елица Лазарова
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРИЛАГАНЕ ТЕОРИЯТА
НА ОГРАНИЧЕНИЯТА В АГРОБИЗНЕСА 82

Гл. ас. д-р Явор Станев
СЕЛСКОТО И ГОРСКОТО СТОПАНСТВО
В КРАЙДУНАВСКИЯ РЕГИОН 91

Гл. ас. д-р Милен Динков
ИНОВАЦИИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА КОНКУРЕНТНО
И ПРИОБЩАВАЩО ЗЕМЕДЕЛИЕ 97

Доктор по икономика Михаил Билев
ПРОБЛЕМИ И ВЪЗМОЖНОСИ ЗА РАЗВИТИЕ НА
ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КООПЕРАЦИИ В БЪЛГАРИЯ 105

Докторант Валери Велковски
ПАРЦЕЛАРНИТЕ ПЛАНОВЕ И ТЯХНАТА РОЛЯ
В АГРОУСТРОЙСТВЕНИТЕ МЕРОПРИЯТИЯ 114

Студент Веселин Иванов
СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ ПРИ РАЗВИТИЕТО
НА ФАМИЛНОТО ЗЕМЕДЕЛСКО СТОПАНСТВО 123

Предприемачески инициативи и възможности за диверсификация в агробизнеса

Доц. д-р Теодора Филипова
СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА НЕОБХОДИМИТЕ ТЪРГОВСКИ
КОМПЕТЕНЦИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЖЕНСКО
ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В ИТАЛИЯ И БЪЛГАРИЯ 133

Доц. д-р Христо Сирашки
ТВОРЧЕСТВОТО В ИНОВАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ 139

Доц. д-р Галина Тодорова
СЕЛСКОСТОПАНСКАТА АВИАЦИЯ-АКТИВЕН ПОМОЩНИК ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО В РЕГИОН ПЛЕВЕН 145

Гл. ас. д-р Илияна Кръстева
ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ПАЗАРА НА РАПИЦА 152

Гл. ас. д-р Цветелина Кабакчиева
ДОХОДИТЕ - НЕОБХОДИМОСТ НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЕ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКА УСТОЙЧИВОСТ 158

Гл. ас. д-р Любка Илиева
ИЗСЛЕДВАНЕ ЗНАЧЕНИЕТО НА ТУРИЗМА ЗА РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 163

Гл. ас. д-р Венцислав Перков
СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА НЕОБХОДИМИТЕ ЛОГИСТИЧНИ КОМПЕТЕНЦИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЖЕНСКО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В ИТАЛИЯ И БЪЛГАРИЯ 170

Ас. д-р Любомира Тодорова
РЕЛАЦИЯ МЕЖДУ ЛОЗОВИТЕ НАСЪЖДЕНИЯ, ВИНОПРОИЗВОДСТВОТО И ВИНЕНИЯ ТУРИЗЪМ 176

Ас. д-р Павлин Павлов
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА АЛТЕРНАТИВЕН ТУРИЗЪМ В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 182

Финансово-счетоводни аспекти и социално застрахователна защита в селското стопанство

Проф. д-р Андрей Захариев, д-р по ик. Ивайло Маринов
БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ ПО ПЪТЯ НА РАСТЕЖА И КОНВЕРГЕНЦИЯТА – СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ И ОЦЕНКА 191

Проф. д-р Атанас Атанасов
ЗЕМЕДЕЛСКИЯТ СЧЕТОВОДЕН ОТЧЕТ КАТО НЕОБХОДИМА БАЗА ОТ ДАННИ ЗА ЦЕЛИТЕ НА СИСТЕМАТА ЗА ЗЕМЕДЕЛСКА СЧЕТОВОДНА ИНФОРМАЦИЯ 200

Доц. д-р Иванка Димитрова, д-р Диана Янкова
СПЕЦИФИЧНИ ОСОБЕНОСТИ ПРИ КАЛКУЛИРАНЕТО И ОЦЕНКАТА НА ЗЕМЕДЕЛСКАТА ПРОДУКЦИЯ 208

Доц. д-р Галя Иванова-Кузманова
ПРОБЛЕМИ ПРИ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ НА КВОТИ ЗА ЕМИСИИ НА ПАРНИКОВИ ГАЗОВЕ.....216

Доц. д-р Диана Крумова
ВЪПРОСИ НА КОМПЮТЪРНОТО СЧЕТОВОДСТВО В СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ 222

Доц. д-р Венцислав Вечев
ОСОБЕНОСТИ ПРИ ОЦЕНЯВАНЕТО НА ПРЕДОСТАВЕНИТЕ ОБЕЗПЕЧЕНИЯ ОТ ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ПРОИЗВОДИТЕЛИ В БАНКИТЕ.....228

Ас. д-р Пламен Петров
РОЛЯТА НА АГРАРНИЯ СЕКТОР В СИСТЕМАТА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА.....235

Докторант Станислав Шишманов
ПЛАТЕЖНО ПОСРЕДНИЧЕСТВО НА ТЪРГОВСКИТЕ БАНКИ ПРИ УРЕЖДАНЕ НА ВЗАИМООТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ПРОИЗВОДИТЕЛИ И ДЪРЖАВНИЯ И ОБЩИНСКИТЕ БЮДЖЕТИ.....241

Маркетинг, дистрибуция и търговия със селскостопански продукти

Доц. д-р Пенка Горанова
РЕКЛАМНА КАМПАНИЯ НА ФИРМА “ЖИТАРА” ООД.....251

Доц. д-р Марина Николова
СЪСТОЯНИЕ НА ПАЗАРА НА ЗЕМЕДЕЛСКИ ЗЕМИ
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 261

Доц. д-р Симеонка Петрова
ВЛИЯНИЕ НА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯТА НА АГРАРНОТО
ПРОИЗВОДСТВО ВЪРХУ АСОРТИМЕНТНОТО
ПРЕДЛАГАНЕ 273

Доц. д-р Петранка Мидова
ПАЗАРЪТ НА СЛЪНЧОГЛЕДОВО ОЛИО – АНАЛИЗИ
И ПЕРСПЕКТИВИ.....281

Доц. д-р Маргарита Шопова
СТАТИСТИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА РЕГИОНАЛНИТЕ РАЗЛИЧИЯ
НА ИЗПОЛЗВАНАТА ЗЕМЕДЕЛСКА ПЛОЩ.....289

Доц. д-р Красимира Славева
СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ ВЪВ ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ
НА БЪЛГАРИЯ СЪС СЕЛСКОСТОПАНСКИ СТОКИ 296

Доц. д-р Любомир Любенов
СЕГМЕНТИРАНЕ ПАЗАРИТЕ НА ПЧЕЛЕН МЕД
В ОБЛАСТ РУСЕ.....304

Гл. ас. д-р Галя Георгиева
ВИДОВО МНОГООБРАЗИЕ НА БИОПРОДУКТИТЕ
В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО 309

Доктор по икономика Георги Димитров
ПРИЛОЖЕНИЕ НА МЕТОДИТЕ ЗА БИЗНЕС ПРОГНОЗИРАНЕ
В АГРАРНИЯ СЕКТОР.....317

Докторант Александър Ангелов
УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАПАСИТЕ ОТ ДОСТАВЧИЦИТЕ
ВЪВ ВЕРИГИТЕ НА ДОСТАВКА В СЕЛСКОТО
СТОПАНСТВО 330

Студент Надежда Беновска
ХАРАКТЕРИСТИКА НА ХИБРИДЕН СОРТ ЦАРЕВИЦА
КНЕЖА 509. НОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ ПРОМЕНЯТ
ИКОНОМИКАТА 336

Информационни технологии в селското стопанство

Проф. д.ик.н Сергей Охрименко, доц. д-р Агоп Саркисян,
докторант Сергей Пянковский
ИНФОРМАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРОЦЕСИТЕ
ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ИЗВЪНРЕДНИ СИТУАЦИИ 347

Доц. д-р Светослав Илийчовски
АНАЛИЗ НА ДИГИТАЛНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ НА ЖЕНИТЕ
ПРЕДПРИЕМАЧИ В БЪЛГАРИЯ И АНГЛИЯ 354

Антоний Богданов
ИТ АВТОМАТИЗАЦИЯ В ЗЕМЕДЕЛИЕТО.....360

Екологизация и устойчиво развитие на селското стопанство

Prof. DSc. Shaban Nidal, Dr. Erika Andenna Dr. Kadhum Eman,
Dr. Luay Tailah
AGRONOMISTS JOB DON'T REDUCE NATURAL RESOURCES
TO MEET TODAY'S NEEDS WITHOUT COMPROMISING
THE NEEDS OF FUTURE GENERATION.....369

Доц. д-р Минка Анастасова – Чопева
РАВНИЩЕ НА СОЦИАЛНАТА УСТОЙЧИВОСТ
В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО 378

Доц. д-р Тихомир Личев
ДЕМОГРАФСКИЯТ ВЗРИВ“ И ГЛОБАЛНИТЕ КЛИМАТИЧНИ
ПРОМЕНИ.....386

Албена Симеонова, Пепо Петров
БИОЛОГИЧНОТО ЗЕМЕДЕЛИЕ В БЪЛГАРИЯ - СЪЩНОСТ
И ПРОБЛЕМИ. САНКЦИИ, ДОБРИ ПРАКТИКИ
И ИНОВАЦИИ.....392

Гл. ас. д-р Емил Николов
ИНТЕГРИРАНЕ НА КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА
ОТГОВОРНОСТ В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КООПЕРАЦИИ.....403

Гл. ас. д-р Иван Маринов
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО
В БЪЛГАРИЯ ЧРЕЗ ИМПЛЕМЕНТИРАНЕ
НА КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ 410

Гл. ас. д-р Десислава Алексиева
ИНТЕРЕСИ В УПРВЛЕНИЕТО.....417

Гл. ас. д-р Елена Йорданова
ЕКОЛОГИЧНА ОТГОВОРНОСТ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ 423

Докторант Валерия Николаева
ИНТЕЛИГЕНТНО ПО ОТНОШЕНИЕ НА КЛИМАТА
ПРОИЗВОДСТВО НА КАРТОФИ.....428

Магистър Галина Мирчева
БАЛАНС МЕЖДУ ПРИРОДО-ЕФЕКТИВНО И МОДЕРНО-
ТРАДИЦИОННО СТОПАНСТВО
(по примера на смесено животновъдно-растениевъдно стопанство
в с. Петърница, общ. Долни Дъбник, обл. Плевен) 437

Студент Анета Врайкова
БИОРАЗНООБРАЗИЕТО И ПРЕХОДА КЪМ ПО-ЕКОЛОГИЧНА
ИКОНОМИКА 444

Студенти Радой Йосифов и Анета Врайкова
АНАЛИЗ НА ПРЕДЛАГАНИТЕ БИОПРОДУКТИ
В ХРАНИТЕЛНА ВЕРИГА БИЛЛА БЪЛГАРИЯ 450

Правни, исторически и социално-културни бариери на общата селскостопанска политика в Европейския съюз

PhD. Associate Professor Panagoreț Ioana, PhD. Associate Professor Panagoreț Dragoș, PhD. Lecturer Panagoreț Andreea
FOOD SAFETY POLICIES AND STRATEGIES IN ROMANIA 461

К.э.н., старший преподаватель Елена Сергеевна Шараг
ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ НА РАЗВИТИЯ
АГРОСЕКТОРА УКРАИНЫ 472

Доц. д-р Маруся Линкова
ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ИМПЕРАТИВИ И ФЛУКТУАЦИИ
В РАЗВИТИЕТО НА АГРОБИЗНЕСА 478

Доц. д-р Ирена Емилова
ЗА СОЦИАЛНАТА РОЛЯ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КООПЕРАЦИИ..486

Доц. д-р Николай Марков, доц. д-р Светослава Стойчева
НЕРАГЛАМЕНТИРАНИЯ ТРУД – СОЦИАЛЕН ДЪМПИНГ
В ЖИВОТНОВЪДСТВОТО.....491

Гл. ас. д-р Надежда Цветкова
ПРЕЗДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ДЕЙНОСТТА
НА ЗЕМЕДЕЛСКИЯ ПРОИЗВОДИТЕЛ-ПЧЕЛАР 502

Мирослав Маринов
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ
КООПЕРАЦИИ В УСЛОВИЯТА НА ЗАСИЛЕНА
КОНКУРЕНЦИЯ.....507

Доктор Георги Ангелов
ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО И ВЪЗДЕЙСТВИЕТО
НА ПОДХОДА ЛИДЕР ВЪРХУ МЕСТНОТО РАЗВИТИЕ
ЗА ПЪРВИЯ ПРОГРАМЕН ПЕРИОД НА ПРСР (2007-2013).....513

Докторант Боряна Георгиева
ОСНОВНИ АСПЕКТИ И ПРОБЛЕМИ ПРИ ДЕФИНИРАНЕ
НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ В БЪЛГАРИЯ.....522

Докторант Росен Коцев
НЯКОИ ХАРАКТЕРИСТИКИ И ПРОБЛЕМИ НА СЕЛСКИТЕ
РАЙОНИ В КОНТЕКСТА НА АГРАРНИЯ СЕКТОР
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 529

Докторант Елена Ташкова
ДЕЙНОСТИ В РЕГИОНА НА ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД/
ОБЛАСТНА ДИРЕКЦИЯ НА ДФ „ЗЕМЕДЕЛИЕ“ –
БЛАГОЕВГРАД 540

Докторант Цветан Марков
АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ОБЕКТИТЕ НА
ИНДУСТРИАЛНА СОБСТВЕНОСТ В БЪЛГАРИЯ 548

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

**СЪСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО
И РАЗВИТИЕТО НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО**

Свищов, 4 октомври 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 35 години от създаването на катедра „Аграрна икономика“ и е част от научните форуми, отбелязващи 83 годишнината на Стопанска академия „Д. А. Ценов” – Свищов

ISBN 978-954-23-1762-3

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов”
Свищов, ул. Градево № 24

БИОРАЗНООБРАЗИЕТО И ПРЕХОДА КЪМ ПО-ЕКОЛОГИЧНА ИКОНОМИКА

Анета Врайкова
Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов, IV курс,
спец. „Аграрна икономика“, фак. № 158180

Резюме: *Усилията за опазване на биологичното разнообразие на България са в решителен критичен стадий. Столетията интензивно ползване на земята от човека, десетилетията погрешно управление на природните ресурси при предишния режим и въздействието на настъпилите неотдавна икономически и политически промени поставят огромни предизвикателства пред природозащитната дейност, ако не се предприеме съгласувана програма за действия по опазване на природата, България ще изгуби съществен дял от биологичното си разнообразие през следващите няколко десетилетия. Такива загуби представляват значителна заплаха както за икономическото развитие и благосъстояние на страната, така и за екологичното здраве на българския ландшафт.*

Ключови думи*: биоразнообразие, екосистеми, екологична икономика*

1. Въведение

България разполага със значителен брой всеотдайни природозащитници, учени и ръководители в граждански неправителствени организации (НПО), университети и държавни институции и ведомства, както и сред населението като цяло, посветили времето и способностите си на опазването на природата. Освен това, с устойчивия си демографски прираст, със солидната база от научна информация и компетентен научен опит и познания, с новосъздадените демократични политически структури и обширните пространства от естествени гори и други ландшафтни особености, България има много предимства, които вещаят всичко добро за бъдещето.

Науката за биоразнообразието произхожда до голяма степен от екологията[1] и развитие[2]. Биологичното разнообразие е разнообразието

[1] *изследване на взаимоотношенията между организмите и тяхната околна среда*

[2] *изследване на произхода на разнообразието*

на живота на земята във всичките негови форми, особености и взаимодействия. Биоразнообразието обхваща многообразието на всички живи същества, от човешките същества към микроорганизми, разнообразието на всички местообитания, в които те живеят и генетичното разнообразие на физическите лица в рамките на даден вид. Биологично разнообразие означава многообразието между живите организми от всички източници, включително сухоземни, морски и други водни екосистеми и екологичните комплекси, от които те са част, това включва разнообразие в рамките на отделния вид, между видовете и в екосистемите. Общо, това разнообразие представлява цялата биосфера, а биосферата е обект на интерес, вдъхновение и внимание от много посоки, като наука,икономика ,политика, законодателство, поезия. Разнообразните биологични ресурси предоставят храна, строителни материали,материал за промишлеността, медицината.

Терминът „биоразнообразие“ се предлага на американския учен Уолтър Роузън през 1985 г., но се утвърждава и започва да се използва след 1992 г (Николова & Линкова, 2015, стр. 94). Биоразнообразието което виждаме днес е резултат на милиарди години еволюция. То формира живота, неразделна част от който сме ние и от който ние напълно зависим. Биологичното разнообразие представлява база за подобряване на всички културни растения и домашни животни, съхранява и поддържа функциите на екосистемите, включително и еволюционните процеси, абсорбира и разлага замърсителите. Също така участва в пречистването на водите, включително органични отпадъци , пестициди, тежки метали. Произвежда почва и я предпазва от ерозия.

2. Биоразнообразието и прехода към по-екологична икономика

Във връзка с биологичното разнообразие има разпространени много интересни митове. Някои от тях са:

- Известно е какво биологично разнообразие съществува днес;
- Всеки вид може да бъде спасен;
- Запазването на биоразнообразието означава забрана за ползване на ресурсите;
- Защитените територии опазват пълноценно биоразнообразието;
- Съществуващото състояние на видовете е оптимално (връх в еволюцията).

- Ето и някои факти:

- Повечето биологични видове предстои да бъдат установени и изследвани; (5-15 млн.; досега са описани 1.5 млн.). Степента на застрашеност на повечето видове е непозната, както и ролята им за поддържане на равновесието в екосистемите.
- Видовете имат своя „крайна" продължителност на живота. Известна загуба на БР е неизбежна. Консервационните усилия, насочени само към един вид, често са неефикасни.
- По-голямата част от биоразнообразието всъщност остава извън защитените територии (в естествени, полуестествени и култивирани области). Защитените територии се повлияват от дейностите извън тях.
- Сегашното състояние на живота на Земята не е връх в еволюцията и единствено възможно, а просто едно от многото възможни. Особено силно важи този принцип за генетичните особености на видовете.

Биоразнообразието играе и основна роля за функционирането на сухоземните и водни екосистеми, за тяхното възстановяване и поддържане. Биологичното разнообразие играе важна роля в почвообразуването и процесите протичащи в почвите като осигурява кръговрата на хранителни вещества и поддържа тяхното плодородие, а също и в общия кръговрат на веществата и в регулирането на хидрологичните цикли. Опазвайки биологичното разнообразие, обществото опазва тези важни екологични функции и основите от които зависи устойчивото развитие.

В Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г. една от целите е свързана с опазване на екосистемите и устойчивото управление, използване на природните ресурси в земеделието, както и предотвратяване на климатичните промени и приспособяване към тях (Програма за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г., стр. 31).

Целта е опазване на биоразнообразието и съхраняване на природните ресурси, насърчаване на ефективността на използваните ресурси, както и подкрепа в прехода към устойчива на изменението на климата икономика (Кръстева, 2015, стр. 304)

Биоразнообразието е резултат на многогодишна еволюция. Поддържането и опазването му ни дава възможност да получаваме разнообразна продукция, която е необходима за живота ни и задоволява нашите потребности. Практики, които допринасят за повишаване на биоразнообразието, са често резултат от добрите земеделски прак-

тики, прилагани от земеделските производители (Николова, Биологичното земеделие - състояние и потенциал за развитие. , 2013, стр. 62)

Загубата на биологично разнообразие от растителни и животински видове довежда до нарушаване на биологичното равновесие в природата. Основните заплахи за биоразнообразието на национално и световно ниво могат да се систематизират по следния начин (Николова & Линкова, 2015, стр. 136):

- ✓ Деградация, фрагментация и загуба на местообитанията;
- ✓ Замърсяване на околната среда;
- ✓ Пряко унищожаване и експлоатация;
- ✓ Генетична ерозия и внасяне на неместни видове;
- ✓ Глобалното изменение на климата;
- ✓ Природна уязвимост на видовете и местообитанията.

Основна причина за изчезването на редица видове организми е унищожаването на тропическите гори и дървесна растителност. Биоразнообразието в морските и пресноводни басейни намалява в резултата на човешката дейност, следствие на която е замърсяването им. установено е, че са застрашени от изчезване 492 генетични вида (Николова & Сирашки, Аграрна екология. , 2010, стр. 19).

Основни причини за намаляване на биологичното разнообразие са: Бързото нарастване на човечеството и консумацията на природни ресурси; Недостатъчните основни знания и информираност на обществото за законовите уредби и дейности за опазване на биологичното разнообразие; Разрушаването на местообитанието и деградацията на екосистемата под въздействие на замърсяване; Унищожаването на естествените равнинни гори, храсти и треви за земеделски нужди; Несъхраняването на гения фонд от култури; Намаляването на специални видове азотофиксиращи бактерии, сибиотични гъби, насекоми и др. Това намаляване се причинява от използване на пестициди без достатъчен научен и технически контрол.

Опазването на биологичното разнообразие е в тясна връзка с опазването на природните местообитания. Тяхното съхранение гарантира в голяма степен бъдещето и на свързаните с тях видове растения, животни и гъби.

Биологичното разнообразие поставя сложни проблеми за изследователите, тъй като нашето разбиране на взаимната зависимост на местообитания се увеличава, се движим към по-интегрирани изследвания в морските и сухоземните местообитания. Ето защо от изклю-

чителна важност е неговото опазване, съхраняване, поддържане и защита.

Най-голямата опасност за биоразнообразието е неговата загуба, която може да се дължи на множество фактори, действащи поотделно или заедно. В пред исторически времена такива фактори са били изцяло природни – глобални промени в климата, природни стихии, метеорити, вулкани, земетресения. Известно е, че през юра след поредица от климатични изменения и природни катаклизми измират над 90 % от видовете, обитаващи Земята. На тяхно място се появяват обаче други, приспособени към новите условия, които дават началото на нови клонове в еволюцията на живата природа.

В днешно време най-голяма заплаха за биоразнообразието и за неговата загуба е Човекът. Индустриалното замърсяване, изсичането на тропически и екваториалните гори, пресушаването на големи важни зони и настъпването на пустините, определят глобалните заплахи за живота.

В локален план, тези заплахи, съчетани с интензивно строителство, прокарване на нови пътища, ветрогенератори, водноелектрически централи, бракониерско и неустойчиво ползване на горски ресурси, промени във водните режими на водоемите, внасяне на неприсъщи растителни и животински видове, генно модифицирани организми, незаинтересованост на властите и гражданското общество, са причина на много места по света биоразнообразието да е безвъзвратно загубено!

Установено е например, че само внасянето на неприсъщи за даден район растителни и животински видове може да доведе до екологична катастрофа, унищожавайки местните флора и фауна и напълно заличавайки ги от лицето на Земята. Тази заплаха може да доведе и до изчезване на 2/3 от сухоземните бозайници. В момента ние ставаме свидетели на непрекъсната загуба на биоразнообразие, със сериозни последици за природата и за човешкото благосъстояние.

Основните причини са промените на естествените местообитания. Те настъпват поради интензивни селскостопански производствени системи, строителство, минно дело, свръхексплоатация на гори, океани, реки, езера и почви, инвазия на нехарактерни видове, замърсяване и - все повече - на глобалното изменение на климата. Самото човечество е част от биоразнообразието и нашето съществуване би било невъзможно без него. Качеството на живота, конкурентоспособността в икономиката, намирането на работа и сигурността, всички те разчитат на този природен капитал.

Заключение

Биоразнообразие е ключово за „услугите на екосистемите“, т.е. услугите, които природата осигурява: регулиране на климата, водата и въздуха, плодородието на почвата и производството на храна, гориво, влакно и лекарства. То е от първостепенна важност за поддържането на дългосрочна жизнеспособност на селското стопанство и рибарството и е в основата на много промишлени процеси и производството на нови лекарства. В Европа човешката дейност променя биоразнообразието още от разпространението на селското стопанство и животновъдството преди 5000 години. Селскостопанските и индустриалните революции доведоха до драстични и бързи промени в земеползването, интензивността на селското стопанство, урбанизацията и изоставянето на земите. Това от своя страна доведе до изчезването на много практики (например традиционните методи в селското стопанство), които спомагаха за поддържането на ландшафти с богато биоразнообразие. Високото потребление и отделяне на отпадъци на глава от населението в Европа означава, че нашето въздействие върху екосистемите се простира отвъд границите на континента ни. Начина на живот на хората в Европа зависи много от вноса на ресурси и стоки от целия свят, често насърчавайки вредното за околната среда използване на природни ресурси. Това води до загуба на биоразнообразие, което от своя страна нанася щети на природни ресурси в основата нашето обществено и икономическо развитие.

ЛИТЕРАТУРА

Кръстева, И. (2015). Устойчива употреба на пестициди в съвременното земеделие. От *Правни и икономически проблеми на бизнес средата в Република България. Сборник доклади.*

Николова, М. (2013). *Биологичното земеделие - състояние и потенциал за развитие.* . Библиотека "Образование и наука".

Николова, М., & Линкова, М. (2015). *Организация и управление на защитени природни ресурси.*

Николова, М., & Сирашки, Г. (2010). Аграрна екология. . *Учебник, АИ „Ценов“ Свищов*.

Програма за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г. (н.д.).